

1996

KETTERS, ZIENERS & BARDEN: MBA KAJERE #1

Recensie van Mba Kajere #1 (1996), door Ronald van Raak in Noot. Verenigingsblad van de Wijsgerige Faculteitsvereniging ERA, #2 1996 (EUR Rotterdam).

In het eerste nummer van Mba Kajere, het nieuwe tijdschrift van de Stichting Wereldbak in Amsterdam en Literair Genootschap E.E in Gent, zet een internationaal gezelschap achttien stappen op weg naar de 'redding', als vertrek zonder aankomst, als spel zonder regels.

"Mba Kajere is een verhalend en theoretisch plunderschrift. Via verhalen, essays, gedichten, interviews, reviews, brieven, strips, collages, foto's, tekeningen, enzovoorts komen mensen aan het woord die hebben besloten of ondervondendat er voor hen geen plaats is in onze spektakelmaatschappij. Zij verlieten hun plek en gingen op reis, fysiek en/of psychisch, niet als vluchtpoging, maar uit een verlangen naar een 'avontuur met risico elementen'. Want als we het spektakel ooit achter ons willen laten, moeten we niet langer haar spelregels hanteren, maar het spel 'beter' leren spelen. Een beter spel vereist de vrije doorgang van verbeelding, creativiteit en passie waardoor onvoorziene gevolgen eindelijk een kans krijgen. Onvoorziene gevolgen, want het opgeven van de spelregels betekent dat we onze 'zekerheden' laten varen. Waar deze reis eindigt is niet te zeggen; de reis zelf is onze bestemming... "

Ook de filosofie in Rotterdam laat zich niet onbetuigd, door vier keer een stapje in het mulle zand te zetten. Nathalie Houtermans schrijft over de taal van de vrouwelijke lust. Kan de vrouw iets over haar eigen aard mede-delen in het 'mannelijke vertoog'? Waarom is het de Oostenrijkse schrijfster Elfriede Jelinek in Lust (1989) niet gelukt om een vrouwelijke pornografische roman te schrijven? Wat volgt is een interview met Jelinek over de invloed van Bataille, over het schrijven vanuit de 'negativiteit' en de wrede taal van het slachtoffer. "In Lust weet zij datgene wat zij omschrijft als het mannelijke denken en de macht van de mannelijke taal tegen zichzelf te keren: het westerse doelrationele denken, dat slechts in staat is te functioneren door het gewelddadige uitsluiten van het andere, gesymboliseerd door de vrouw."

Henk Oosterling geeft als marginale denker een analyse van het "ietwat 'perverse' cinematografische werk van Ian Kerkhof" in The Return of the Deadman, op basis van de 'pornologische' filosofie van Bataille en Deleuze. Onder de titel Snijden in eigen vlees volgt een stap die behelst dat nog slechts een verscheurd en verscheurend lachen een uitweg biedt uit het exces, dat weerzin opwekt, maar tevens fascineert. In de film is een oude man de 'deadman', omdat hij in staat is om in het leven de dood onder ogen te zien. "Hoe deze leegte te filmen? Of moeten we deze vraag paradoxaler formuleren: hoe deze bewegingloosheid, deze inertie in gang te zetten in een medium dat in essentie juist het schrijven met bewegingen is? Gegeven deze paradox kan Kerkhofs werk in de bewoordingen van JeanFrancois Lyotard acinematisch genoemd worden".

Film wordt hier opgevat als beide uiteinden van het schrijven van bewegingen: extreme mobilisering én extreme immobiliteit. Deze tegenstelling lijkt op het gebied van het denken onverenigbaar. "Op het libidineuze vlak, daar waar de toeschouwer door en van de intensiteit van de beelden beroerd wordt, gaan beide momenten naadloos in elkaar over: het exces eist een exponentiële versnelling die door zijn extatische kwaliteit tegelijkertijd immobiliseert."

Beweging speelt ook een grote rol in de bijdrage van de filosoof-bordenwasser Arnaud Zwakhals, *De snelheid van het denken*. Zwakhals bevredigt met de nomadologie van Deleuze en Guattari zijn "verlangen naar een 'avontuur met risico elementen'". Hij stelt niet alleen de reis boven de bestemming, maar boven de beweging de "beweeglijkheid van de beweging, dus los van een afgelegde afstand in een bepaalde tijd. Dat dit een vage beschrijving is, of moeilijk te denken, komt precies doordat deze beweeglijkheid 'zelf' niet vast te zetten of meetbaar is. Nomadisme is deze uiterste beweeglijkheid of wording. Het vormt, alleen al door haar aanwezigheid, een bedreiging voor alles wat statisch is en status heeft."

Voor wie er geen genoeg van krijgt worden in Mba Kajere ook andere magazijnen besproken: De zeewaardige anarchisten en artistieke revoltes van *Drunken Baat*, de zine (in eigen beheer uitgegeven) *My Evil Twin Sister*, *Greetings from the Endless Highway* van de Amerikaanse tweeling Amber Gayle en Stacy, en een bespreking door Siebe Thissen van *The Mad Farmers' Jubilee Almanak*: "Anno 1995 maakt Utopia een onvervalste come-back door: niet zozeer het klassieke Utopia van William Morris of Marie Louise Berneri (als nergensland of nowhere), maar vooral het Utopia van Samuel Butler en Gilles Deleuze (als hiernumaals of now-here). Utopia ligt niet ginder, maar hier - onder de stoeptegels ligt het strand' kalkten de situationisten ooit op de Parijse muren. "The Mad Farmers' Jubilee Almanak wil een almanak zijn voor feestdagen die nog in potentie aanwezig zijn of inmiddels van de kalender zijn verdwenen. "Voor minder dan 120 feestdagen wil de redactie niet gaan en ieder uitstel van Utopia wordt met harde hand afgewezen."

Zin of onzin? Eerst lezen! Mba Kajere, 'ik word overgeslagen', voldoet aan haar onmogelijke opgave, ziet er door de vele werkvormen mooi uit en is volgeschreven door bevlogen (be)denkers van (on)zin. Een fijn magazijn voor de differerende thuisdenker.